

URIERUL UCRAINEAN

Serie nouă, nr. 225-226 / octombrie 2012

Revistă a Uniunii Ucrainenilor din România

Luptați și veți învinge!

M. Mebrenko

La 9 decembrie 2012, împreună cu toți cetățenii României, membrii comunității noastre care trăiesc aproape în toate județele țării, într-un autentic spirit democratic, vor avea posibilitatea să acorde votul lor pentru senatori și deputați, care vor face parte

Lucia Mihoc, Nicolai Onujec), dar în timpul votării secrete numai av. Ion Marocico a fost votat cu majoritate de voturi (50%+1).

Avocatul Ion Marocico este un ucrainean pământean și face parte din generația de mijloc

însemna o stăruitoare contribuție pentru mai binele comunității ucrainene, pentru mai binele întregii țări.

Provenind din sistemul judiciar, candidatul nostru, av. Ion Marocico, este și candidatul dumneavoastră. El se angajează să apere interesele

ALEGERI PARLAMENTARE 2012

VOTAȚI

UUR

CANDIDATUL av. ION MAROCICO

din noua legislatură a Parlamentului României.

Potrivit Constituției, Legea electorală prevede dreptul inalienabil al fiecărei minorități naționale, legal constituite, de a fi reprezentată în Parlament, de a avea propriul deputat desemnat în cadrul alegerilor parlamentare. Prin alegerea unui reprezentant al UUR în Parlamentul României, avem, așadar, șansa să existe o voce care să vibreze la rezolvarea problemelor noastre. Ucrainenii au câștigat acest drept istoric, constituțional de a se afla în Parlament pentru că au participat la crearea României de la începuturi și până în prezent.

Exercitându-ne acest important drept democratic, vom avea posibilitatea de a ne exprima în cel mai înalt for legislativ al țării, de a milita, cu maximă dăruire, pentru apărarea identității ucrainenilor și a demnității noastre, de a expune poziția UUR în probleme majore ale vieții economice, politice și sociale ale țării.

Iată de ce vă adresăm chemarea frățească, sinceră și plină de răspundere să susțineți candidatul UUR la alegerile parlamentare din 9 decembrie 2012 – av. Ion Marocico. De remarcat caracterul profund democratic prin care Consiliul (Rada) în ședința sa din 18 octombrie a.c. a desemnat candidatul UUR pentru Camera Deputaților din Parlamentul României: s-au înscris patru candidați (Ștefan Buciuța, Ion Marocico,

(născut în 1974). Oricine l-a ascultat pe candidatul nostru a încercat sentimentul că are în față un om dinamic, de un optimism molipsitor, plin de speranță; este, întotdeauna, în vervă, având darul de a atrage simpatia celor din jur.

Fără îndoială, Ion Marocico va primi votul nostru nu pentru că este firesc ca ucrainenii să-i voteze pe ucraineni, ci fiindcă are calități, fiindcă este omul în care putem avea încredere.

Parlamentul României are nevoie de un jurist competent. Fiind un om cu spirit de dreptate, suntem siguri că Ion Marocico va sprijini și va iniția propuneri legislative de care va beneficia, inclusiv, comunitatea ucraineană. Ucrainenii simt nevoia unei protecții suplimentare, deoarece sunt răspândiți în zone mai puțin dezvoltate ale țării, confruntându-se cu tot felul de dificultăți.

Dacă va fi ales, Ion Marocico va continua, cu siguranță, activitatea parlamentară desfășurată de predecesorul său, Ștefan Buciuța, finalizând unele demersuri începute în legislatura precedentă și lansând altele noi, spre binele comunității ucrainene.

Acum, când România este membră a Uniunii Europene și a NATO aflându-se în plin proces de evoluție democratică, cu nevoia certă de sporire a rolului Parlamentului României, prezența deputatului nostru în cel mai înalt for legislativ al țării va

comunității ucrainene, să atragă fonduri pe bază de proiecte din partea statului român, să intensifice legătura cu alegătorii, să găsească cele mai bune modalități de conlucrare cu toate forțele politice responsabile în interesul ucrainenilor.

Aveți încredere în candidatul nostru, desemnat de Consiliul (Rada) UUR, pentru că are nevoie de votul vostru. Ca deputat în Parlamentul României, Ion Marocico va însemna o mai deplină reprezentare a noastră, a tuturor, o mai bună imagine a ucrainenilor în configurația României de mâine.

Prezentați-vă la vot și chemați-vă familia, prietenii, ucrainenii și neucrainenii, să susțină candidatul UUR, pe av. Ion Marocico. A-l vota pe reprezentantul etniei noastre ca deputat în Parlamentul României înseamnă a urma o istorie, a asigura continuitatea vieții ucrainene în România. Nu uitați: fiecare vot este important, iar toate împreună pot asigura reprezentarea și apărarea intereselor noastre!

Căutați cu atenție sigla noastră electorală (carte deschisă cu inscripția SUR și o făclie aprinsă pe suprafața unui pătrat).

Veți pune ștampila o singură dată în spațiul rezervat candidatului nostru, av. Ion Marocico, pentru Camera Deputaților.

Ion ROBCIUC

Vizita dnei dr. Iwona Safi în Maramureș

La data de 31 octombrie, am fost invitat de Primăria comunei Poienile de sub Munte și Asociația pentru Dezvoltare Locală „Ivan Krevan” din comuna Repedea pentru a participa la o întâlnire cu doamna dr. Iwona Safi, monitor oficial al Comisiei Europene, care a purtat discuții cu factori de decizie din zonă despre oportunitatea deschiderii unui punct de trecere a frontierei româno-ucrainene în dreptul localităților Poienile de sub Munte (Maramureș, România) – Șybene (Ivano-Frankivsk, Ucraina). Întrebările puse de doamna Safi au vizat modul de implementare a proiectului, implicarea factorilor de decizie și a factorilor interesați în procesul de implementare a proiectului și de asigurare a continuității acestuia (finalizarea procesului prin deschiderea oficială a unui punct de trecere a frontierei), precum și relațiile proiectului cu alte proiecte și programe de dezvoltare socio-economică.

Discuția purtată cu reprezentanta Comisiei Europene a decurs în mod plăcut și interesant, dumneaei dorind să afle cât mai multe lucruri din activitatea comunității ucrainene din Maramureș, cât și despre activitatea reprezentantului etnicilor ucraineni în Parlamentul României, precum și modalitatea prin care deputatul poate susține un asemenea proiect în cadrul Parlamentului României.

Eu am căutat să influențez pozitiv susținerea demersurilor necesare în vederea realizării acestui proiect pe care îl prezintă managerul proiectului, juristul Popovici Vasile:

„Asociația pentru Dezvoltare Locală „Ivan Krevan” din comuna Repedea, în parteneriat cu Agenția pentru Dezvoltarea de Inițiative Private din Ivano-Frankivsk, Ucraina în calitate de lider de proiect, și Administrația de Stat Ivano-Frankivsk, Consiliul Raional Verchovyna, Asociația de Turism a Regiunii Ivano-Frankivsk, precum și Consiliul Local Poienile de sub Munte, derulează în perioada aprilie 2012 – aprilie 2014, proiectul „Dezvoltarea locală prin crearea de condiții pentru deschiderea unui punct de frontieră și construcția unui drum în dreptul localităților Poienile de sub Munte (Maramureș, România) și Șybene (raionul Verchovyna, Ucraina), finanțat de Uniunea Europeană și Guvernul României prin Programul de Cooperare Transfrontalieră ENPI Ungaria-Slovacia-România-Ucraina 2007-2013 (<http://www.huskroua-cbc.net>). Valoarea proiectului: 456.823,00 euro.

Prin acest proiect urmărim:

- creșterea gradului de cooperare între comunitățile din zona transfrontalieră în planificarea durabilă a dezvoltării socio-economice din zona țintă a proiectului;
- promovarea oportunităților de investiții din zonele de frontieră ale regiunii Ivano-Frankivsk din Ucraina și județul Maramureș din România;
- creșterea gradului de cunoaștere a aspectelor socio-economice, tehnice și de mediu pentru deschiderea unui punct de trecere a frontierei în zona Munților Maramureșului și evaluarea costurilor pentru construirea unui drum auto transfrontalier;

- crearea cadrului de dialog între funcționarii publici din guvernele celor două țări privind deschiderea unui nou punct de trecere a frontierei în dreptul comunei Poienile de sub Munte;

- facilitarea cooperării între comunitățile locale, asociațiile de afaceri și agențiile de protecția mediului de pe ambele părți ale frontierei româno-ucrainene.

Rezultatele urmărite prin acest proiect sunt:

- creșterea gradului de colaborare transfrontalieră dintre cele două regiuni țintă și facilitarea unificării eforturilor de dezvoltare locală a comunităților de graniță;

- realizarea unei strategii comune de dezvoltare durabilă a celor două regiuni transfrontaliere;

- promovarea oportunităților de investiții pentru dezvoltarea afacerilor în ambele regiuni țintă;

- realizarea unei baze de date de investiții pentru sectoarele prioritare de dezvoltare în regiunile țintă;

- realizarea unor studii de fezabilitate privind construcția unui drum în zona Ilți-Șybene din regiunea Ivano-Frankivsk, Ucraina;

- realizarea unei campanii de lobby pe lângă autoritățile publice din cele două țări pentru sprijinirea demersurilor de deschidere a unui punct de trecere a frontierei în dreptul localității Poienile de sub Munte.”

Am mai informat-o pe doamna dr. Iwona Safi că pe Valea Ruscovei și pe Valea Vișeuului până la confluență cu râul Tisa locuiesc aproximativ 26 de mii de etnici ucraineni care doresc să aibă condiții necesare privind trecerea frontierei dintre România și Ucraina în zonele localităților Valea Vișeuului și Poienile de sub Munte pentru a da posibilitatea comunicării transfrontaliere dintre regiunile Maramureș, România și Ivano-Frankivsk, Ucraina și pentru a se realiza un cerc de comunicare cu importanță deosebită în dezvoltarea ecoturismului, a economiei în aceste zone, precum și pentru înlesnirea vizitării rudelor care locuiesc în aceste regiuni. Totodată, am mai amintit că aceste căi de comunicare au existat în trecut, iar pentru refacerea lor sunt interesate administrațiile locale din comunele Poienile de sub Munte, Repedea, Ruscova și Bistra și susțin un asemenea proiect.

Am mai apreciat în fața reprezentantului Comisiei Europene efortul managerului și al celorlați colaboratori pentru realizarea proiectului care va contribui la colaborarea economică, culturală și turistică, nu numai dintre cele două țări, România și Ucraina, ci și Polonia, Slovacia, Ungaria și Moldova prin crearea căilor de comunicație dintre Cernăuți, Maramureș, Bucovina și Moldova.

Vizita de monitorizare a doamnei dr. Iwona Safi din partea Comisiei Europene va contribui și mai mult la dezvoltarea relațiilor dintre România, Ucraina și Uniunea Europeană.

*Deputat Ștefan BUCIUTA,
președintele UUR*

Aniversare

Pe ȘTEFAN BUCIUTA îl cunoaște aproape toată lumea ucraineană din România. Dacă nu personal, prin activitatea pe care o desfășoară timp de șapte ani ca președinte al UUR și ca deputat în Parlamentul României.

În toată această perioadă, Ștefan Buciuta a contribuit la revigorarea vieții culturale ucrainene, achiziționarea unor proprietăți imobiliare (sedii, casă de cultură), adâncirea relațiilor româno-ucrainene și la stabilirea unor fructuoase legături cu organizațiile ucrainene internaționale.

Ștefan Buciuta este apropiat de comunitatea noastră, fiind o prezență permanentă în toate activitățile pe care le desfășurăm.

Cu prilejul împlinirii a 68 de ani de la naștere, colectivul redacțional al revistei „Curierul ucrainean” îi urează sănătate, putere de muncă și viață lungă împreună cu cei dragi.

Na mnohaia lita!

Curierul ucrainean

Responsabilitatea pentru opiniile exprimate în paginile Curierului ucrainean revine în exclusivitate autorilor. Redacția nu-și asumă obligațiile legate de conținutul materialelor și nu returnează articolele nepublicate.

CURIERUL UCRAINEAN

**Strada Radu Popescu, nr. 15,
sector 1, București
Telefon: 021.222.0724,
Tel./fax: 021.222.0737**

**E-mail:
curierul.ucrainean@gmail.com**

**Redactor-șef:
Ion Robciuc**

**Redactori:
Ștefan Buciuta
Kolea Kureliuk**

**Tehnoredactare:
Ștefania Ganciu**

**Tiparul executat la
Tipografia
„S.C. SMART ORGANIZATION SRL“**

După ce doi ani la rând comunitățile etnice din România au fost lipsite de satisfacția participării la cel mai important festival interetnic din România – "ProEtnica" de la Sighișoara, organizat, neîntrerupt în 9 ediții, până în 2009, anul declanșării crizei economice, directorul Asociației Centrul Educațional Interetnic pentru Tineret (IBZ), domnul Volker Reiter, la începutul acestui an, anunța bucuros "reeditarea" lui, în a X-a sa ediție, jubiliară, având aprobarea finanțării proiectului din fonduri europene. În scurt timp, însă, am aflat că această oportunitate a eșuat, iar singurul finanțator care a rămas să susțină "ProEtnica" a fost doar Ministerul Culturii și Patrimoniului Național din România.

În condițiile în care nu erau suficient de mulți bani, s-a hotărât ca festivalul "ProEtnica 2012" să fie "contopit" cu un alt festival recunoscut în acest pitoresc oraș transilvănean, "Festivalul Medieval", ajuns la a XX-a ediție, ca un fel de secțiune a Festivalului Sighișoara Medievală. Inițial, cele două festivaluri erau prevăzute să se desfășoare, după cum a relatat purtătorul de cuvânt al Primăriei Sighișoara, Anca Silvia Rațiu, "în intervalul 20-29 iulie, însă, ca urmare a referendumului pentru demiterea președintelui Traian Băsescu, s-a renunțat la ultima săptămână, rămânând doar primul weekend, adică 20 – 22 iulie". Formațiilor minorităților naționale le venea rândul să susțină spectacole în fiecare dintre cele trei seri, câte două ore.

Așadar, anul acesta, pentru prima dată s-a putut vedea cum muzica și animația medievală s-au împletit, așa zice el, destul de armonios cu muzica și cultura tradițională a celor opt etnii care au reușit să ia parte la festival. Ca reprezentanți ai culturii medievale, la Sighișoara, au participat cinci ordine cavalești – Ordinul Cavalerilor Chigot – Bulgaria, Ordinul Cavalerilor Crux Alba – Ungaria, Ordinul Cavalerilor de Mediaș, Ordinul Cavalerilor Lup – Târgu Mureș și Ordinul Cavalerilor ArtGotica – Sibiu și au concertat formațiile de muzică medievală Lupus Dacus, Nomen est Omen, Truverii, No'Mads.

Dintre cele 20 de organizații recunoscute ale minorităților naționale din România, și-au trimis formații artistice următoarele: Forumul Democrat al Germanilor din România, Uniunea Bulgară

UN „INTERMEZZO” LA AL X-LEA FESTIVAL „PROETNICA” DE LA SIGHIȘOARA

din Banat, Uniunea Democrată Maghiară din România, Uniunea Ucrainenilor din România, Uniunea Elenă – filiala Brașov, Uniunea Croaților, Uniunea Culturală a Rutenilor, Uniunea Sârbilor din România, precum și Asociația "Divers" care promovează diversitatea culturală multietnică. Programul festivalului s-a întregit cu două conferințe susținute de prof. univ. Ovidiu Pecican (Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca) și prof. univ. Lucian Năstasă – Kovacs (Institutul de Istorie Cluj-Napoca).

Am avut onoarea să fiu prezentă la festival atât în calitate de consilier al MCPN care s-a ocupat de finanțarea acestui proiect, cât și în calitate de membru al Ansamblului ucrainean "Zorea" din București, condus de Hristina-Larisa Clempuș, invitat ca reprezentant al UUR.

Majoritatea membrilor acestui ansamblu, de mult timp îndrăgostiți de frumusețea Sighișoarei, pe care au cunoscut-o ca participanți la cele două festivaluri mai sus amintite, precum și alți membri, mai noi, foarte dornici s-o cunoască, au acceptat cu satisfacție să ia parte la "ProEtnica", chiar și în condițiile de austeritate impuse de situația financiară actuală a UUR (mai ales în ideea că etnia ucraineană, a treia ca mărime din țară, nu putea să nu fie deloc reprezentată).

Ansamblul de cântec și dans ucrainean "Zorea" din București a evoluat, cu un program îndelung elaborat, pe scena special amenajată în aer liber, în programul de deschidere a festivalului, bucurându-se, și cu acest prilej, de aprecieri și sincere aplauze. Spectacolul formației noastre a continuat, de altfel, până seara târziu, la restaurantul de la sediul IBZ, unde cântecul și dansul "interetnic" răsunau în admirația celor prezenți, inclusiv a echipei de filmare de la TVR, conduse de doamna redactor Ana Preda care a ținut să surprindă și aceste minunate momente. Aceasta a fost încă o dată o dovadă clară că tinerețea, dragostea față de muzică străbună și bucuria interacționării cu alte etnii și-au spus și își vor spune mereu cuvântul la acest izbutit festival.

Directorul Festivalului "ProEtnica", domnul Volker Reiter, întrebat de ziaristi dacă acest festival va promova și pe mai departe diversitatea, oarecum nemulțumit că această ediție nu a putut atinge amploarea preconizată, a spus, printre altele: "Pe plan național, până acum a fost un festival foarte important. Anul acesta nici nu doresc să socotesc că este o ediție a "ProEtnicii". Eu zic că este o oportunitate frumoasă de a organiza ceva pentru minorități, dar nu doresc ca aceasta să fie cea de-a X-a ediție a Festivalului "ProEtnica". Ediția din acest an este, dacă îmi permiteți termenul, un „intermezzo”. Iar eu așa mai adăuga, în completare, că a fost un "intermezzo" foarte reușit, o experiență extrem de interesantă și am dori, totodată, să rămână ca un frumos preludiv la marele festival jubiliar PROETNICA care, cu ajutorul lui Dumnezeu, se va organiza în anul care vine.

Iaroslava – Oresea COLOTELO

Expoziție de acuarelă

„Rapsodia Bucovinei”, la Vatra Dornei

La Casa de Cultură „Platon Pardău” din municipiul Vatra Dornei s-a deschis, cu câteva zile în urmă, expoziția de acuarelă cu genericul „Rapsodia Bucovinei”, realizată de artistul plastic Ioan Bodnar.

„Un mare colorist”

Expoziția, care etalează un număr de 71 de lucrări (peisaje și flori), a fost prezentată de directorul așezământului cultural dornean, Violeta Codorean, ca fiind o veritabilă „lecție de patriotism”, o lecție din partea unui cetățean român care este etnic ucrainean.

Ioan Bodnar, așa cum a remarcat în continuare prof. Victoria Ostaficiuc, este „un mare colorist”, un artist care prin intermediul lucrărilor sale ne permite să pătrundem într-un „imperiu al frumuseții”, oferindu-ne o expoziție cu care vibrăm pentru că

„ne reprezintă”, întrucât zugrăvește crâmpie din „ținutul nostru cu coline domoale, clăi de fân și căsuțe de lemn, cu lumina disipată pe ceruri înnoirate și pe frunzele copacilor”.

O expoziție care creează „o ambianță deosebită, nu numai tematic și coloristic, ci și prin tehnica acuarelă bine stăpânită”.

„Un pelerin printre anotimpurile anului și ale omului”

Ioan Bodnar, a apreciat prof. Ion Cruceanu (cel care a ctitorit un „muzeu de gânduri”), este „un liric irecuperabil”, un artist care „are în spate o experiență aparte”, „un pictor care dezmiardă lumina”, „un pelerin printre anotimpurile anului și ale omului”.

Pictorul, așa cum a spus artistul plastic dornean David Croitor (care în luna august a reprezentat Bucovina și România în Danemarca), își exprimă pe

deplin în lucrările sale sufletul slav. „Îmi place sufletul slav – a mărturisit el – îmi plac pictorii ruși și ucrainenii pentru că au un albastru special pe care încă n-am reușit să-l reproduc”. „Îmi plac – a continuat David Croitor – expozițiile din octombrie, pentru că ne anunță venirea toamnei și, odată cu ea, începe să cadă peste noi poezia. Prin această expoziție Ioan Bodnar vrea să ne spună că poezia a căzut peste noi”.

„Pictura este poezie fără cuvinte.
Poezie tăcută”

Autorul lucrărilor (care pictează în tehnica acuarelă doar de doi ani, avându-l ca mentor pe Radu Bercea), care a spus că „acuarela e precum vorba, dacă ai aruncat-o nu mai poți s-o întorci”, și-a amintit cum, copil fiind, fascinat de culori, dar neavând creioane colorate, folosea petale de flori pe care le lipea pe desenele sale. Pictura – a încheiat el cu gândul la poezia toamnei invocată de David Croitor – este poezie fără cuvinte. Poezie tăcută.

Închipuiți-vă o rapsodie tăcută. O „rapsodie cromatică”, în care „cântă”, culorile.

Tiberiu COSOVAN

În perioada 22-25 octombrie, Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară „Ion Ionescu de la Brad” din Iași a sărbătorit un secol de existență și tradiție a excelenței în educație și cercetare agronomică, de formare a numeroase generații de specialiști în știința și practica agricolă. Aniversarea constituie un bun prilej pentru dezvoltarea parteneriatelor în vederea realizării proiectelor și pentru dezvoltarea cercetării din domeniu.

La eveniment au fost prezente oficialități locale și centrale, reprezentanți ai universităților din țară și din străinătate, cât și ai unităților de cercetare și ai companiilor de profil. Înalt Preasfințitul Teofan, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, a participat la adunarea jubiliară a Universității Agronomice ieșene, alături de prof. univ. dr. Ecaterina Andronescu, ministru al Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, de acad. Cristian Hera, vicepreședinte al Academiei Române, de dr. ing. Sergiu Sorin Chelmu, secretar general în cadrul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, de dr. ing. Dumitru Simionescu, vicepreședinte al Academiei de Științe Agricole și Silvicultură „Gheorghe Ionescu-Șișești” și de prof. univ. dr. Ioan Curtu, președinte al Agenției de Asigurare a Calității în Învățământul Superior.

După mesajele de felicitare ale celorlalți invitați, manifestarea a continuat cu acordarea de diplome și medalii jubiliare, cu decernarea a șase titluri de *doctor honoris causa* și cu dezvelirea statuilor și busturilor din fața universității.

„Universitatea Agronomică din Iași își primește cu prisosință rodul semănat cu 100 de ani în urmă, prin truda și entuziasmul unor oameni cu dragoste de pământ și de binefacerile sale. Corpul profesoral și studenții de azi continuă, cu aceeași nestrămutată pasiune, ancestrala comunicare cu natura”, a spus, în mesajul său, primarul Gheorghe Nichita.

„Veselka” din Iași printre invitații de onoare la un eveniment universitar de excepție

Ziua s-a încheiat cu un concert cameral în Aula Magna "Haralamb Vasiliu" și cu un vernisaj al expoziției prof. univ. dr. Vasile Cotofan, în Sala de Marmură a Facultății de Medicină Veterinară. Manifestările dedicate acestui eveniment au continuat în zilele

de 23-25 octombrie 2012.

Seara de 23 octombrie s-a încheiat cu un dîneu oficial și un spectacol susținut de ansamblul "Veselka" al U.U.R. – filiala Iași. La eveniment au fost prezenți peste 200 de invitați de marcă, oficialități locale și centrale, reprezen-

tanți ai universităților din țară și din Ucraina, Grecia, Franța, Austria, Italia, Belarus și Republica Moldova, cât și ai unităților de cercetare și ai companiilor de profil.

Invitații au asistat la un spectacol diversificat și captivant, susținut de cei 18 dansatori ai ansamblului „Veselka” al filialei Iași a U.U.R.

Spectacolul a debutat cu două dansuri fascinante țigănești. Frumoasele dansatoare au umplut scena mult prea mică cu costumele ce-ți fură privirile prin mulțimea de culori. Cei prezenți au susținut dansatorii în piruetele lor aplaudând în ritmul muzicii, încântați de dans, costumație și măiestria dansatoarelor. A urmat apoi o polcă în stil german și o variantă clasică în stil spaniol din baletul „Carmen” – un moment de senzualitate, ce îmbina armonios baletul cu mișcări ritmice elegante.

Programul s-a încheiat cu suita de dansuri ucrainene „Berezneanka” și „Hopak”. Ritmurile de mare virtuozitate ale dansului „Hopak” au impresionat asistența selectă. Mișcările ritmice, lanțuri de piruete și sărituri au smuls ropote de aplauze, care s-au prelungit mult timp după ieșirea din scenă a dansatorilor.

Spectacolul susținut de ansamblul „Veselka” a fost o „gură” proaspătă de cultură, ce a impresionat publicul, generând cuvinte de admirație și mulțumire din partea participanților la spectacol.

prof. Rodica FĂLIȘTEANU

Natura non facit saltus?

Cu câțiva ani în urmă, cam pe vremea asta, la depănușatul porumbului am găsit un „poliștiulete”. Era vorba de peste 40 de știuleți într-unul!

Anul acesta, la câțiva metri de locul respectiv, pe o răchită seculară, am găsit o iască mare, de 1,595 kg. Ulterior am aflat că dl Vasile Zmău din Mărițeia Mare a găsit în pădurea de lângă sat mai multe tipuri de iască, dintre care una supraetajată.

În localitățile comunei Dărmănești, la iască i se spune „huba”. De Bobotează, se merge la biserică, la sfințitul apei, afară, se aprinde „huba” care arde mocnit. Când se ajunge acasă, la masa de prânz, cu „huba” se aprinde „trița” (o lumânare special

pregătită, legată de o cruce și înconjurată de busuioc, totul fiind înfășurat într-un material frumos și legat cu o legătoare colorată), la lumina căreia se prânzește.

Cum se apropie iarna, oamenii se aprovizionează cu lemne. Așa a făcut și dl Cristi Iacob din Dărmănești, dar la crăpatul lemnului a avut o mare surpriză. La un moment dat, crăpând un butuc în

jumătate a descoperit în interior o cruce!

În copilăria mea desculță, cu jumătate de veac în urmă, pășteam vitele cu vecinul meu, căruia i se spunea „Kartula”. Era un om în vârstă (a fost și un „jitar” aspru), mare fumător, care-și aprindea țigara cu iască, amnar și cremene. Eu mă obligam să-i păzesc vitele, numai să mă lase să particip la „ritualul” fabricării și aprinderii țigărilor. Să fi avut cu ce fotografia sau filma...

Kolea KURELIUK

AU TRECUT 10 ANI...

... Era o zi de duminică, 3 noiembrie a anului 2002, o veritabilă zi de toamnă așa cum este dat să vedem numai în Bucovina. Era o duminică obișnuită, dar în același timp deosebită pentru orașul Gura Humorului din județul Suceava. În acea zi, în acest oraș care, pe atunci, încă nu avea statut de oraș-stațiune turistică și, în consecință, era mai puțin cunoscut, a avut loc un important eveniment cul-

Piatra de temelie cu inscripție bilingvă ucraineană și română.

tural pentru locuitorii săi și pentru comunitatea ucraineană din Bucovina, dar nu numai pentru aceștia. În ziua respectivă, aici, a avut loc sfințirea pietrei de temelie a viitorului monument ce urma să fie instalat în memoria vestitei scriitoare ucrainene Olha Kobyleanska născută în acest oraș, în anul 1863, și unde a petrecut primii ani ai copilăriei sale.

Evenimentul a fost pregătit de Consulatul General al Ucrainei la Suceava, Uniunea Ucrainenilor din România, Asociația de Prietenie Ucraina-România cu sprijinul Primăriei orașului Gura Humorului. În acea zi de noiembrie, la ora 12, în părculețul orașului situat la intersecția actualelor străzi Sf. Mihail cu Mănăstirea Humorului (care la începutul deceniului al șaselea al secolului trecut se

numea Olha Kobyleanska a avut loc această importantă manifestare. La eveniment au fost prezenți membrii Consulatului General al Ucrainei la Suceava, o numeroasă delegație din Cernăuți-Ucraina condusă de doamna Raisa Hulpe, directorul Direcției pentru Cultură și Administrație de Stat a Regiunii Cernăuți, o delegație a Uniunii Ucrainenilor din România și a filialei UUR – ținutul Bucovina, reprezentanți ai Primăriei și Consiliului Local Gura Humorului, reprezentanți ai comunității ucrainene și numeroși locuitori ai orașului.

Manifestarea a fost deschisă și coordonată de Iarema Oneșciuc, locuitor al orașului Gura Humorului. Au luat cuvântul Excelența Sa Vasyl Boiecko, consulul general al Ucrainei la Suceava, președintele UUR, deputatul Stepan Tcaciuc, consilierul Ministerului Culturii și Cultelor din România pentru minoritatea ucraineană, doamna Iaroslava Colotelo, președintele UUR – ținutul Bucovina, domnul Vasile Țapoveț, prorectorul Universității Naționale „Iuri Fedkovyci” din Cernăuți, prof.univ.dr. Stepan Melnyciuk, președintele Asociației de Prietenie Ucraina-România, domnul Mychailo Tkaci, și prof.univ. Oleh Panciuk, urmaș al scriitoarei O. Kobyleanska. Din partea Primăriei orașului Gura Humorului a vorbit domnul Mihai Hunea.

Cei care au luat cuvântul au reliefat importanța evenimentului atât pe plan

Grupul folcloric „Strunele Negostinei”

local, cât și pe cel internațional, contribuind la întărirea legăturilor culturale și de prietenie între aceste două țări vecine, Ucraina și România. A urmat slujba de sfințire oficiată de vicarul general al Bisericii Greco-Catolice Ucrainene din România, pr. Ioan Voloșciuc, decanul de Bucovina pr. Nicolae Nicolaișen și Dorin Moroșan, preotul paroh al bisericii “Sf. Constantin și Elena” din localitate. După sfințirea pietrei de temelie, oficialitățile au depus coroane și jerbe de flori. A urmat intonarea Imnului de Stat al României și al Ucrainei după care a avut

De la stânga la dreapta: Mychailo Tkaci, consulul general al Ucrainei la Suceava Vasyl Boiecko, Stepan Melnyciuk, Oleh Panciuk și Raisa Hulpe

noiembrie 2002 de la care anul acesta se împlinesc zece ani, a fost preambulul unui șir de alte evenimente culturale de omagiere a scriitoarei, devenind tradiționale începând cu anul următor 2003 când în acest loc a fost dezvelit bustul scriitoarei Olha Kobyleanska. Ele au continuat în anii următori, inclusiv în 2010, când părculețul unde este amplasat acest bust a primit oficial numele scriitoarei și cu aniversarea în 2011 a 148 de ani de la nașterea ei care a prilejuit un șir de manifestări culturale la Gura Humorului, fapt relatat pe larg și în articolul „Capitala culturală a Bucovinei – pentru o zi” („Curierul ucrainean” nr. 207-208/2012).

Toate evenimentele legate de sărbătorirea anuală a zilei de naștere a scriitoarei Olha Kobyleanska au fost aduse întotdeauna la cunoștința cititorilor din țară și de peste hotare în publicațiile UUR. Evenimente aniversare vor avea loc și în viitor, continuând astfel tradiția începută cu zece ani în urmă, tradiție care capătă noi valențe culturale și semnificație largită cu fiecare an aniversar.

loc și un miniconcert de cântece ucrainene al grupului folcloric „Florile Negostinei”, condus de domnul Mihai Voloșciuc, program cu care s-a încheiat evenimentul a cărui importanță și desfășurare s-a oglindit în presa română și ucraineană din acea vreme: „Crai nou” (Suceava) nr. 3276 și 3279/2002 și „Ukrainskyi visnyk («Український Вісник» (București) nr. 17-18/2002.

Evenimentul din acea duminică de

Iarema ONEȘCIUC

Misiunea apostolică - misionară la ortodocșii ucraineni din Timiș

Conducerea Vicariatului Ucrainean a adresat o cerere Pp patriarhal de a ajuta credincioșii ucraineni din localitatea Soca la sfințirea bisericii ucrainene cu hramul „Nașterea Maicii Domnului”, cerere care a fost aprobată și îndeplinită. Construcția bisericii din Soca a început în anul 2003 și trebuie amintit faptul că a fost nevoie de 10 ani de muncă, timp în care a fost edificată și o casă parohială. Construcția acestui sfânt lăcaș a fost dusă la bun sfârșit datorită strădaniei preotului paroh Vasile Ardelean și a membrilor consiliului parohial, a bunilor creștini din parohie și cu foarte multă implicare a domnului primar Cornel Toța și el un bun creștin, cu un suflet deosebit, un om de o aleasă omenie. Iată că marea sărbătoare a târnosirii s-a împlinit la 23 septembrie 2012 cu prilejul hramului amintit la început. Slujba de sfințire a fost oficiată de către delegatul Preafericitului Patriarh Daniel, Preasfințitul Episcop Varlaam Ploieșteanu, vicar patriarhal. Trebuie menționat faptul că biserica ucraineană din România este sub jurisdicția vicariatului român în ascultarea

canonică directă a Preafericitului Patriarh.

Remarcăm participarea în număr foarte mare a credincioșilor atât din județul Timiș, cât și din alte județe, precum Maramureș, Caraș-Severin, de asemenea, a procesiunilor de la bisericile ucrainene din Pietroasa Mare, Știuca, Cornuțel, împreună și cu frați români alături de vicarul patriarhal episcop Varlaam Ploieșteanu, a vicarului Vicariatului Ortodox Ucrainean din România, ÎPC pr. protopop Ioan Pițura, a consilierului Vicariatului, pr. Nicolai Lauriuc, a protopopului parohiilor ucrainene din Banat, preotul Ilie Albiciuc, și a parohului din Soca, pr. C. V. Ardelean, împreună cu un sobor de peste 30 de proei.

De menționat că la acest moment unic primarului Cornel Toța i-a fost înmănată cea mai mare distincție pentru mireni, Diploma „Sanctus Stefanus Magnus”, iar preotului paroh distincția de „Iconom Stavrofor”. Și mulți enoriași au primit diplome de apreciere. După ceremonia de sfințire de la Soca protopopul Lugojului, preotul Ilie Albiciuc, i-a invitat pe episcopul vicar și pe ceilalți participanți la biserica ucraineană „Sf. Volodymyr” din Lugoj. A fost oficiată slujba de seară (vecernia) în fața unui număr mare de credincioși, în prezența cultelor religioase din Lugoj și a autorităților locale din municipiul Lugoj. Cu acest prilej preotul vicar Ioan Pițura a rostit cuvinte alese. După terminarea rugăciunii de seară a urmat salutul frățesc din partea celor invitați, din partea deputatului în Parlament, dl Sorin Stragea, care printre altele a amintit istoria acestei biserici pe care a ajutat-o foarte mult în perioada mandatului de primar. Au rostit cuvinte de învățătură duhovnicească episcopul greco-catolic din

Lugoj, Al. Misian, din partea Bisericii Ortodoxe Române din Lugoj, protopopul Ioan Cerbu, din partea Bisericii Reformate, preotul Zoltan.

Parohul Bisericii ortodoxe ucrainene „Sf. Volodymyr”, biserică care este centrul spiritual al ucrainenilor din Banat, protopopul I. Albiciuc, a mulțumit tuturor, ca de fiecare dată, apreciind efortul lor de după o zi atât de plină de momente unice, precum și Preafericitului Daniel urându-i multă sănătate și putere în misiunea lui.

A doua zi dimineața oaspeții s-au deplasat să se închine la Mănăstirea ortodoxă ucraineană „Sf. Treime” aflată la o distanță de câțiva kilometri de Lugoj, în localitatea Pereu (Cireșul Mic). Din cuvintele rostite de înalți prelați a reieșit faptul că la Lugoj este o atmosferă binecuvântată, întâlnirile ecumenice se țin și la biserica ucraineană din localitate. Asemenea momente și întâlniri au adus bucurie în sufletele credincioșilor ucraineni și români.

Anna BEREGHI

SĂRBĂTOAREA SATULUI NEGOSTINA

La 26 octombrie, se săvârșește pomenirea Sfântului slăvitului Marelui Mucenic Dimitrie (Dimitru), izvorătorul de mir și făcătorul de minuni, din Tesalonic. Fiul voievodului cetății Tesalonicului, Sfântul Mare Mucenic Dimitrie (284-311) a fost botezat în taină de părinții săi și educat de către aceștia în spirit creștin. După moartea părinților, devine voievodul Tesalonicului. Își îndeplinește cu vrednicie îndatoririle, este apreciat de oameni și propovăduiește pe față dreapta credință. Împăratul Maximilian auzind că voievodul Dimitrie este creștin, s-a infuriat foarte tare și l-a aruncat în temniță. Va fi ucis prin străpungere cu săgețile într-o zi de 26 octombrie, din răni curgându-i mir și nu sânge.

Obiceiuri și tradiții de Sfântul Dimitru

În popor, Sfântului Dimitru i se spune Sâmedru și este considerat patronul păstorilor... Oamenii satului ziceau că el este cel care împarte anul pastoral în două anotimpuri: vara (23 aprilie-26 octombrie) și iarna (26 octombrie-23 aprilie). Prima parte a anului o stăpânește Sfântul Gheorghe, cea de-a doua aflându-se în stăpânirea Sfântului Dimitru. Din strămoși se spune că de la Sâmedru încep urgiile iernii, căldura ascunzându-se în pământ, până la primăvară: „Intră căldura în pământ și Gerilă începe a-și arăta colții.”

Se mai spune că de Sâmedru este ultima zi în care se mai poate sădi usturoi. În caz contrar, recolta de anul următor va fi slabă. Tot acum se tunde coama cailor tineri, pentru a le crește părul frumos. Se mai zice că "așa cum este ziua de Sâmedru, așa va fi toată iarna". Mai precis, dacă e frig, iarna va fi

bogată în zăpadă, bună pentru recolte, iar dacă e cald, toamna va fi una lungă și frumoasă. Ciobanii care vor să afle cum va fi iarna își aștern dulama în mijlocul oilor și se uită să vadă ce fel de oaie se va culca pe ea. Dacă se va culca o oaie neagră, iarna va fi bună; dimpotrivă, dacă se va culca o oaie albă, iarna va fi aspră. De asemenea, dacă luna va fi plină și cerul acoperit de nori, dacă plouă sau dacă ninge, iarna va fi aspră, cu zăpezi grele. Ciobanii pândesc toată noaptea unde dorm oile și, dacă dimineța se va trezi întâi o oaie albă și va pleca înspre sud, iarna va fi grea; dacă se va trezi o oaie neagră și va pleca spre nord, iarna va fi ușoară. La 25 octombrie, cu o zi înainte de pomenirea Sfântului Dimitru (Moșii de toamnă, Ajunul lui Sâmedru), se aprind focuri pe câmp, seara. Acestea simbolizează focul din cer (soarele) care se stinge, dar nu pentru totdeauna. Cu

această ocazie, sătenii se strâng în jurul focului, iar femeile împart nuci, mere, pere, struguri, prune și vin pentru suflotele care au părăsit această lume. Pentru ca să fie tot anul sănătoși, copiii sar peste foc. Fiecare duce acasă un tăciune pe care îl aruncă în livadă, pentru rod bogat.

Hramul bisericii din Negostina

După ce dimineța au fost la biserică unde au participat la sfânta liturghie prilejuită de sărbătorirea hramului, după-amiază negostinenii s-au adunat la Căminul Cultural unde a avut loc spectacolul „Sărbătoarea satului Negostina”.

Toți cei prezenți în sală au fost întâmpinați cu un salut de bun venit urât prin cântec de membrele grupului folcloric ucrainean „Vocile Negostinei” care au interpretat un tradițional cântec ucrainean „Verde-i secara, verde” și de un „Dans de bun venit” interpretat de ansamblul „Kozaciok”.

A urmat apoi programul artistic propriu-zis susținut de ansamblurile folclorice „Bistrița aurie” – Ciocănești (instructor Petru Lupașcu), „Stejărelul” – Cajvana (instructori Iulian Ciotu și Vasile Tomuș), „Nadiia Zamku – Siret (instructor Bogdan Popovici), „Arcanul” – Suceava (instructor Sorin Pohoată), „Kozaciok” – Bălcăuți (instructor, Petru Șoiman), „Vicoveanca” – Vicovu de Sus (instructor Elena Schipor) și de soliștii vocali Maria Știrbu, Radu Malanciuc, Nicoleta Afrăsinei și Radu Andone. Invitat special a fost Angelica Flutur, care a stârnit ropote de aplauze și a câștigat simpatia și prietenia publicului interpretând piese din folclorul huțul. Un moment inedit a fost cel prezentat de cei de la „Nadiia Zamku” care au creionat în pași de dans atmosfera de altădată a Siretului, când puteai să auzi pe străzile orașului vorbindu-se românește, ucrainește, în germană, în polonă, țigănește, evreiește etc. Ropote de aplauze au adunat și cei de la „Kozaciok”, interpretând cu multă grație și rafinament dansuri din folclorul ucrainean. Bine primit a fost și mesajul transmis prin cântec și dans de cei de la „Arcanul”, „Stejărelul” și „Vicoveanca”.

Prezentarea spectacolului a fost asigurată de Eusebie Fraseniu, un magician al cuvântului și un desăvârșit orator.

Am încercat să culeg câteva gânduri la ceas de sărbătoare de la cei prezenți la manifestarea culturală...

„Mă bucur că s-a reluat tradiția sărbătoririi în mod festiv a hramului bisericii din satul meu. Când eram copil, ziua aceasta nu trecea niciodată neobservată... Era o plăcere să ne întâlnim pe toloacă și să ne bucurăm de aerul de sărbătoare” – Viorel Seredenciuc, consilier local Suceava.

„Este o onoare să fiu prezent la sărbătoarea satului Negostina, să văd tradițiile și obiceiurile locale, să văd oameni care încearcă să le păstreze. Aș vrea pe viitor să mă implic și eu, în măsura în care este posibil, în a promova și a sprijini dezvoltarea folclorului local, ținând cont și de faptul că originile mele sunt din apropiere – din Calafindești” – Daniel Ungureanu.

„Este satul unde copacii vorbesc în adierea vântului, unde sălciile plâng, leagănul amintirilor fru-

moase... Avem bătrâni înțelepți și copii talentați. Aici este inima Bucovinei. Cum să nu mă întorc în satul meu, unde oamenii sunt atât de bogați sufletește? Iar noi avem datoria să transmitem generațiilor viitoare această bogăție moștenită de la străbuni. Căci așa cum spunea bunica mea: dacă nu îi vom asculta de părinții noștri, vom fi nevoiți să ascultăm de străini...” – Ioan Bodnar, președintele UUR, filiala Suceava.

„Este cea mai importantă zi a satului nostru. La noi tradiția s-a păstrat. Anul acesta am reușit să organizăm o manifestare frumoasă. Ne-a dăruit și Dumnezeu vreme frumoasă, ne-am putut întâlni cu prietenii și ne-am bucurat de sărbătoare” – Felicia Grigoraș, membră în Comitetul de organizare.

„În fiecare an revin cu drag în satul meu. Anul acesta, prezent fiind în sală și urmărind evoluția artiștilor, mi-am readus aminte de vremurile de altădată când și eu luam activ parte la viața culturală a satului, făceam parte din orchestra de mandoline, activam în trupa de teatru condusă de Dumitru Cuiava. Vremuri frumoase, ca și ziua de astăzi. Îmi doresc din tot sufletul ca și la anul să putem participa la o astfel de manifestare” – Victor Hrihorciuc, președintele UUR, filiala Iași.

Un răspuns inedit la provocarea mea de a-și spune gândurile la ceas de sărbătoare a venit din partea lui Sebastian Fraseniu: „Un buchet de gânduri au înflorit la răsuflarea fiecărui suflet ucrainean aflat astăzi în sală. Principalul „vinovat” pentru tot ce s-a întâmplat astăzi aici este Petru Șoiman. Gândul meu pentru tot ce înseamnă „Kozaciok” îl vei așterne tu pe hârtie după ce vei viziona filmul „PS, I love you”.

Mi-am făcut tema și am urmărit pelicula recomandată care îl are ca regizor pe Richard LaGravenese și este bazată pe bestseller-ul cu același nume al britanicei Cecelia Ahern. Voi încerca să creionez un rezumat al filmului: Holly (Hilary Swank) și Gerry (Gerard Butler) formează o familie fericită. Într-o zi, Gerry moare din cauza unei boli incurabile, iar Holly se izolează de familie și de lume. În ziua în care Holly împlinește 30 de ani, primește un inedit cadou: un tort și o casetă chiar de la soțul său în care acesta o imploră să nu mai stea izolată în casă și să plângă după el, ci să iasă în lume și să fie fericită. Gerry se reîntoarce în viața lui Holly prin intermediul a 12 scrisori, câte una pentru fiecare lună a anului, care să o călăuzească în noua sa viață. Fiecare scrisoare încheie cu mesajul "PS, I love you". Anul trece, Holly citește lunar câte o scrisoare (acesta devine singurul ei scop în viață) și în final redescoperă puterea de a merge mai departe, cu ajutorul soțului care o cunoaște mai bine decât oricine, fiindu-i sufletul pereche chiar și după moarte. Împreună cu prietenii și familia sa, eroina reușește să treacă peste momentul tragic din viața ei. Ea înțelege cât de prețioasă este viața pe care o trăiește, cu ajutorul îngerului păzitor care o veghează.

Cu toții trecem în viața noastră prin momente triste, prin întâmplări care ne încearcă credința și ne ucid pentru o clipă speranța... Foarte mulți dintre noi, în aceste momente tulburi, suntem pe punctul de a renunța la lupta de a ne păstra verticalitatea, de a ne păstra sufletul pur și curat. Frumosul și adevărul nu sunt ușor de apărat. De aceea mulți renunțăm. Dar când suntem în această postură, îngerul păzitor al frumosului – Petru Șoiman – ne mai oferă un spectacol, fiecare având drept epilog „PS, I love you”. Iar când și îngerul mai cedează, dansul fiecăruia membru al ansamblului „Kozaciok” se transformă într-un „PS, I love you”.

Pentru toți cititorii acestor rânduri, gânduri pastelate și luminate de lampadare-gutui...

Lăcrămioara GRIGORCIUC

Structura, evoluția, numărul și funcțiile construcțiilor din gospodăria tradițională, precum și dimensiunile construcțiilor și materialul de bază au fost determinate de factorii naturali și social-istorici.

Gospodăria păstrează elemente care demonstrează vechimea populării. Tipul agricol-pastoral de gospodărie a fost impus de ocupațiile de bază ale locuitorilor. Dănuirea huțurilor în spațiul geografic de care ne ocupăm a generat un anumit specific, ca urmare a condițiilor de muncă și de viață, ca urmare a ariei de proveniență a influențelor.

Existența drumului străvechi care urca pe valea Sucevei, de la Vicovu de Sus, Ulma, Lupcina și până la Izvoarele Sucevei, iar de aici, peste pasul Izvor, către valea Moldovei, cu posibilități de legătură cu zonele Câmpulung Moldovenesc și Vatra Dornei, indică contactele și schimburile pe care populația de aici le-a întreținut cu așezările vecine. În felul acesta, s-a produs un schimb continuu și consistent de valori materiale și spirituale. Tipul tradițional de casă, prin dispunerea locuinței și a acareturilor (grajd, șură și anexe), sugerează imaginea unei mici întărituri, ceea ce ne duce cu gândul la vremuri demult apuse. Este "gospodăria cu ocol". Evident, acest aspect este azi mult estompat. "Se poate spune că gospodăria cu ocol, atât de răspândită în Obcinele Bucovinei, își are originea în așezările dacice fortificate, reprezentând conservarea la o scară mai redusă a acestora" (I. Iosep, D. Paulencu, 1986-1987). La huțuli, "gospodăria cu ocol" nu are patru laturi ca la

Blidar – Izvoarele Sucevei

români și germani, ci o formă neregulată. Relația dintre economic și funcțional este lesne de observat în gospodăria tradițională. Pentru că ocupația de bază a locuitorilor era, și este, creșterea animalelor, ansamblul gospodăresc era dominat de construcții destinate adăpostirii animalelor și depozitării furajelor. Astfel, grajdurile și șurile au dimensiuni mari (și astăzi), cu acoperiș relativ înalt, în două sau patru "ape" (table). Bârnelor sunt rotunde sau cioplite. Acoperișul (din draniță) este înalt pentru ca podul grajdului să adăpostească cât mai mult fân pentru iarnă, dar și pentru ca apa de ploaie și zăpada să se scurgă/să alunece cât mai repede, iar dranița să nu putrezească. În orice gospodărie locul central îl ocupă locuința (casa). Amplasarea locuinței într-un anumit loc nu este întâmplătoare. Erau preferate locurile cu expoziție favorabilă față de soare (sudică), slab înclinate, fără exces de umiditate și fără riscul producerii proceselor geomorfologice negative. De

GOSPODĂRIA ȚĂRĂNEASCĂ

asemenea, una dintre condiții era sursa de apă, care trebuia să fie cât mai aproape. În secolele al XVII-lea și al XVIII-lea (și chiar mai târziu), locuința avea dimensiuni mici, casa monocelulară. Materialul de construcție folosit era lemnul. Bârnelor de molid, inițial rotunde, încheiate "stânește", se așezau pe tălpi (bârnelor groase, cioplite), iar acestea se clădeau pe o temelie de piatră (de râu sau smulse din versant), cu rolul de a proteja casa de umezeală și a-i asigura trăinicie. Mai înainte, doar la colțurile casei se așezau bolovani mari. Pe temelie se așază talpa ("pidvalyna"). La pereții caselor vechi se foloseau bârnelor groase, rotunde, necioplite (o bârna de 50 cm în diametru). În atare situație, pentru a înălța un perete erau necesare doar 5 bârnelor (P. H. Stahl, P. Petrescu, 2004). Mai târziu, s-au folosit bârnelor mai subțiri. Spre sfârșitul veacului XIX bârnelor se ciopleau pe una sau pe amândouă părțile. Acoperișul, de regulă, în "patru ape", foarte înclinat, la casele "bătrânești" este din draniță. În "apa" din față se practică 1-2 gemulețe (cahle sau fumărițe), cu rolul de a asigura evacuarea fumului, pentru că hornul nu ieșea, prin acoperiș, în exterior. Cahlele constituie un element distinctiv față de casele românești. Ca un alt element de amănunt specific trebuie remarcat că streșinile sunt joase, iar "apa" din spatele casei cobora aproape de pământ. Interiorul casei nu "se ungea" (tencuia). Abia mai târziu s-a folosit varul, dar și atunci tavanul, cu cele 4-5 grinzi, rămânea cu lemnul aparent, lucru care poate fi observat și astăzi la multe din casele vechi locuite. Trebuie subliniat că atât bârnelor, cât și căpriorii și dranița erau prinse cu cuie de lemn. "În așezările huțule, toate casele au spre exterior lemn aparent. Cele vechi aveau lemn aparent și în interior. În niciunul din satele românești nu ne-a fost atestată tehnica construcției locuințelor din jumătate de trunchi de brad" (T. Bănățeanu, 1975).

Locuința tradițională, la Izvoarele Sucevei, cuprinde următoarele încăperi:

Casa de zi ("chata") îndeplinește funcția de bucătărie, în care se găsesc vatra, hornul și cuptorul. De fapt, în această încăpere se desfășoară cea mai mare parte a vieții. Îndeplinește și funcția de dormitor, precum și cea de bucătărie;

Casa mare ("faina chata/velyka chata") servește la primirea oaspeților sau a pețitorilor. Aici se află lada de zestre;

Tinda ("choromy") este situată între cele două camere.

"Apa" din spatele casei cobora aproape de sol și forma ceea ce localnicii numesc "koleșnea" (adăpost pentru oi).

Partea din față a casei este prevăzută cu prispă ("ganok"), cu porțiță susținută de stâlpi înflorați. În jurul locuinței, în afară de grajd și șură, gravitează acareturile:

Oborocul (fânarul) servește la depozitarea fânului. Uneori, fânarul este amplasat în mijlocul fâneței;

Cămara pentru alimente și haine (numită aici "clichi" sau "komora") are dimensiuni relativ mici. Cămara poate fi inclusă în planul casei sau este ridicată în ogradă, separat;

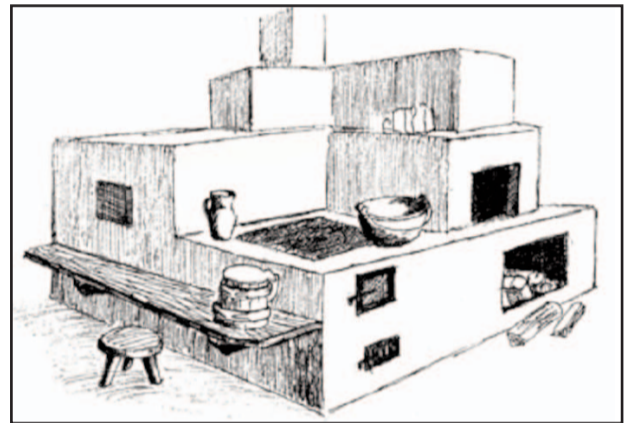
Vatracul (o încăpere de aproximativ 2/2 m) servește la prepararea cașului și, iarna, la afumarea porcului;

Magazia pentru lemne și unelte agricole;

Pivnița adăpostește cele necesare pentru iarnă (murături, cartofi, conserve);

Fântâna ("kerneța").

Revenind la locuință, trebuie subliniat faptul că interiorul este organizat judicios. Cuptorul masiv, cu vatră, este sursa de căldură. Pe cuptor se puteau odihni copiii și bătrânii. Deasupra cuptorului se ridică hornul. Lângă cuptor sunt așezate polițe ("polețea") și blidare, unde se

Cuptor – Izvoarele Sucevei

păstrează vase folosite la prepararea și pregătirea mâncărurilor.

Lavițele ("lavețea"), acoperite cu țesături de lână, se aflau în preajma cuptorului. Alături, se așază patul ("lujko/postil"). În partea opusă este loc pentru masă ("stiu") și câteva scaune ("krislo/stoleț"). În colțul de lângă ușă sunt dulăpioare și rafturi pentru vase.

Pereții erau împodobiți cu lăicere și scoarțe. Peretele dinspre masă era ocupat de icoane. Toate piesele care mobilează "camera de zi" ocupă un anumit loc, o poziție precisă. În toate casele vechi (Motoveleț V., Habur Nastasia, Serediuc Ion), între cuptor și perete se montează o prăjină lungă ("jertka"), care servește la atârnatul și uscarea hainelor.

Pe jos, se folosea lutul; podeaua din scânduri a apărut mai târziu.

Demn de subliniat este îngrăditura gospodăriei, din garduri masive (bârnelor groase), așezate orizontal și acoperite cu două rânduri de draniță. Iată un alt element caracteristic pentru gospodăriile cu ocol. Gardurile care împrejmuiu proprietatea erau din "răzlogi", rezultați din despicarea lemnului rotund. Un loc important în cadrul gospodăriei îl ocupă curtea ("podvirea/ograda"). Grădina ("horod"), deși mică, este prezentă în fiecare gospodărie. Plantele cultivate, prin producțiile lor, acoperă doar în parte necesarul familiei: usturoiul ("cismok"), ceapa ("țibuli"), varza ("kapusta"), sfecla roșie ("svekla), pătrunjelul ("petrușka"), macul ("mak"), bobul ("bib"), morcovul ("morkva"). În fața casei, fetele și gospodinele etalau straturi cu flori multicolore.

prof. Ion AFLOREI

Societatea Scriitorilor Bucovineni (SSB) este "o organizație profesională a autorilor de literatură din întreg spațiul geografic al Bucovinei. În zilele noastre (după 1989) preia și continuă, în noile condiții istorice, strădaniile unor străluciți înaintași reușiți în Societatea Scriitorilor Bucovineni, înființată la Cernăuți, la 12 noiembrie 1938, având ca organ de presă revista "Bucovina literară" (I, 3, din Statut). Primul ei președinte a fost criticul și istoricul literar Constantin Loghin, iar după reînființare, decembrie 1989, Ion Beldeanu și Constantin Arcu. "Bucovina literară" înființează între anii 1941 – 1944 ca supliment al ziarului "Bucovina". Între anii 1938 – 1944, Societatea și "Bucovina literară" își aveau sediul la Cernăuți, iar după reînființare – decembrie 1989 – la Suceava. Astăzi SSB "reunește creatorii de literatură cu domiciliul în Bucovina, indiferent de limba în care scriu, de etnie, religie sau convingeri politice (...), precum și scriitori domiciliați în partea de nord a Bucovinei și scriitori originari din Bucovina, domiciliați în alte părți ale României și în alte țări, fără obligația cotizației" (IV, 10, din Statut). "Unii dintre membri săi sunt și membrii titulari sau stagieri ai Uniunii Scriitorilor din România. Societatea Scriitorilor Bucovineni este, de asemenea, pe deplin autonomă față de structurile acestei uniuni de creație și ale oricărei organizații similare de breaslă" (I,6, din Statut).

Revista lunară "Bucovina literară" este sponsorizată de Consiliul Județean Suceava încă de la reînființarea ei, ca serie nouă. Președintele SSB era, până la Adunarea Generală din 27 octombrie a.c., și redactor-șef.

Conform statutului SSB, la 27 octombrie 2012, în sala de artă "Elena Greculesei" a Bibliotecii Bucovinei "I.G. Sbiera" s-a desfășurat Adunarea Generală a Societății Scriitorilor Bucovineni (SSB).

Ținând cont că președintele acesteia, Constantin Arcu, demisionase de câteva luni, reuniunea din 27 octombrie a fost condusă de scriitoarea Doina Cernica – vicepreședinte – având în prezidiu vechiul Comitet. La adunare, au participat peste 80 de membri ai Societății. Adunarea a fost confirmată ca statutară. S-a aprobat următoarea ordine de zi: actualizarea Statutului Societății și alegerea noului Comitet de conducere, format dintr-un președinte și șase membri. S-a hotărât, prin vot majoritar, să se citească noul statut, pe articole (proiectul lui era cunoscut dinainte) și apoi fiecare articol să fie discutat și aprobat. Doamna Doina Cernica a procedat la citirea statutului. Față de proiectul inițial, s-au aprobat următoarele amendamente: transformarea denumirii organizației de breaslă sucevene din Societatea Scriitorilor din Bucovina în Societatea

Scriitorilor Bucovineni; să fie ales președintele care să fie și director al revistei SSB, "Bucovina literară"; alegerea a încă șase membri în Comitet care, în prima sa ședință, să desemneze pe vicepreședinte, redactor-șef al revistei SSB, precum și alte responsabilități; cotizația membrilor să fie anuală de 50 de lei; reconfirmarea președintelui de onoare la fiecare adunare generală care să se organizeze o dată la doi ani; organizarea unei biblioteci proprii, formate prin donațiile membrilor a câte două exemplare din cărțile editate; organizarea unor tabere de

creație literară la Casa de Protocol a Consiliului Județean Suceava de la Călinești – Cuparencu. (În acest sens, noul Comitet va face demersuri ca această Casă de Protocol să fie cedată SSB-ului de către Consiliul Județean); editarea anuală a unei antologii a scriitorilor bucovineni etc.

Au fost dezbatere aprinse și punctuale la actualizarea statutului, dar și la alegerea noului președinte și a membrilor comitetului. Au luat cuvântul: Mircea A. Diaconu, Ion Beldeanu, Ion Prelipcean, Ion Cozmei, Gheorghe Pața, Horațiu Stamatina, Elena-Brândușa Steiciuc, Doina Cernica, Alexandru Ovidiu Vintilă, Carmen Veronica Steiciuc etc. A fost reconfirmat ca membru de onoare al SSB Ion Beldeanu.

Pentru locurile de președinte și pentru cei șase membri ai comitetului de conducere s-a prezentat exact același număr de candidați: omul și funcția. După alegerea nominală, prin vot deschis, a președintelui și a celor șase membri, a avut loc prima ședință a Comitetului, care a stabilit următoarele responsabilități: CARMEN VERONICA STEICIUC – președinte al SSB, pentru un mandat de doi ani și director al revistei "Bucovina literară"; ION COZMEI - vicepreședinte SSB și redactor-șef adjunct al revistei "Bucovina literară"; SABINA FÂNARU – secretar SSB (universitar la Suceava); GHEORGHE PAȚA – trezorer (președintele Asociației Scriitorilor și Folcloriștilor Dorneni); ELENA-BRÂNDUȘA STEICIUC – responsabil cu relațiile internaționale/relații cu lumea academică (universitar la Suceava); ELENA SIMIONOVICI – responsabil de relație cu Mănăstirea Voroneț (monahie la Voroneț); ALEXANDRU OVIDIU VINTILĂ – redactor-șef la "Bucovina literară".

S-a stabilit ca redactorul-șef al "Bucovinei literare" să-i numească pe membrii redacției revistei care vor primi girul, în prima ședință, a Comitetului de conducere.

A urmat o agapă scriitoricească.

Vichentie NICOLAICIUC,
membru al SSB

Vasile are radio

Despre Vasile Ieremiță și Prepeliță Vasilena am scris cândva în ziarul județean, când am vrut să sensibilizez organele în drept pentru a le acorda ajutor pentru instalarea luminii electrice. Aceștia sunt cei mai săraci oameni din comună și, culmea, au stâlpi plasați foarte aproape de bordeiele lor, din care cauză nu pot face anumite lucrări, mai ales cele agricole. Vasile a venit la mine cu mari speranțe să-mi ceară ajutor știind că am intervenit într-un caz, când o femeie foarte în vârstă a primit somație ca în termen de 90 de zile să-și mute casa veche de peste 100 de ani că e prea aproape de stâlpul electric. Am fost personal la redacția ziarului "Crai nou" cu acea somație și datorită slujitorilor acestei redacții, imediat s-a rezolvat cazul în favoarea femeii speriate. I-am explicat lui Vasile că eu n-am putere de decizie, nici funcție, iar rugămintele pentru ajutorarea celor năpăstuiți de soartă nu întotdeauna au ecou. Însă, Vasile vine mereu la noi, se uită cu ochii triști, abia își târâie picioarele, poate, poate s-au îndurat cei cu putere economică, cei bogați, cei care ar trebui să-i instaleze lumina pentru ocuparea terenului cu stâlpul și poate-l voi bucura cu o veste bună. Dar, de când am scris, a trecut ceva vreme. Acum Vasile nu mai întreabă de lumină, dar ne-a rugat să-i facem rost de un aparat de radio pe baterii. Stând adeseori în întuneric, negăsind petrol, iar fumul de la lumânare îl înădușă, ar dori să audă și el vești că e singur pe lumea asta. I-aș fi oferit cel mai bun aparat. De altfel i-am și arătat, dar sunt pentru curent electric. Când am venit de la spital, primul lucru pe care mi l-a spus soțul meu era că i-a făcut rost de un aparat de radio pe baterii, știind că acest lucru mă va bucura tot așa de mult cum s-a bucurat Vasile. Acesta mi-a spus că ar fi vrut ca măcar acum când nu mai are mult până când va părăsi această lume, să vadă cum arată conducătorii pe care el i-a votat ani și ani, care au promis în campania electorală că vor avea grijă, îi vor respecta pe cei săraci, cei neputincioși, pe cei ce i-au cocoțat în jilțurile înalte confortabile (cu candelabre de cristal, aurite), de unde este greu să vină să vadă cum trăiește Vasile, Ion, Grigore etc. În fața casei mele s-a înălțat o clădire (Primăria) de tip occidental, modernă. Când se aprind luminile împrejurul ei, e o feerie. Eu nu mai am nevoie să aprind lumina în ambele camere de la drum. Iar pentru a adormi trebuie să trag draperii groase. Sunt lumini ce luminează și înspre pădure. Cred că vulpile, căprioarele, iepurii (și haitele de câini) s-au minunat, s-au bucurat de o așa frumusețe. Oare de Crăciun, când se zice că animalele vorbesc la ora 12 noaptea nu s-au întrebat și ele? "De ce n-are și Vasile măcar un bec de 40 volți?" Și eu mă bucur că în fața casei mele e așa o frumusețe, neluând în seamă zgomotul mașinilor. Dar, fără să vreau, cu cât se aprind mai multe și mai frumoase ghirlande de lumini de diferite culori îmi apare în față tabloul dezolant și trist al lui Vasile cu bietul aparat sub braț mulțumit și cu acesta.

Artemizia GHEORGHI

VII. Seraiul

(Urmare din numărul 181/182)

Pașa Husein – acesta îi era numele – vorbindu-i într-o ucraineană stâlcită, începu să povătuiască cum trebuie să se poarte în fața sultanului. Trebuie să se apropie de suveranul suveranilor și să-i cadă în genunchi. Apoi să-i sărute poala cufanului brodat cu fir de aur sau vârful imineilor brodați cu fir de argint. Apoi să aștepte până ce el va binevoi să-i vorbească.

După ce îl ascultă pe pașă, Nastea ripostă indignată:

– Nu aş îngenunchea decât în fața tatălui meu sau a mamei mele, dacă ei s-ar ivi aici de pe lumea cealaltă. Și, desigur, în fața aceluia, care m-ar elibera din robie.

Pașa nu înțelese ce spunea fata și îi tot arăta cum va trebui să se prosternă. În dimineața următoare, pașa veni din nou și dete poruncă să fie îmbrăcată fata căci vor merge la sultan. O îmbrăcarea, iar pașa se tot uita la ceasul solar din curte. În sfârșit, totul era gata. Nastea stătea, înfășurată într-un văl ușor de muselină albastră – azurie. Părea o zână din povești, din vechile legende și mituri. Dar zâna de-abia își reținea lacrimile.

– Nu uita ce ai de făcut! îi aduse aminte pașa. Și îi tot repeta, cu tot mai multă aprindere și chiar nervozitate.

Din felul cum îi tremurau mâinile lui Husein, Nastea înțelese că el se temea ca nu cumva să-l supere pe sultan, să nu-i fie pe plac.

– Nu uita să-i săruți vârful încălțăminteii căci altfel... Și pașa făcu un semn semnificativ cu muchia palmei în dreptul gâtului.

„Ei, se gândea Nastea, dacă nu o să-i fac plecăciune sultanului, îi vor tăia pașei capul. Cu atât mai bine, măcar așa mă voi răzbuna pentru toată batjocura ce ne-au făcut-o“.

Porniră printr-un nesfârșit șir de odăi ale padișahului, care mai de care mai frumos împodobite. De-acum soarta frumoasei ucrainence va depinde numai de Soliman – pe care istoricii tuturor timpurilor și de toate națiile îl descriau ca pe unul dintre cei mai puternici și mai crânceni domnitori ai Turciei.

VIII. Soliman Magnificul

Iată ce scria Soliman despre sine: „Eu, sultanul sultanilor, împăratul împăraților, care împarte coroane monarhilor din întreaga lume, umbra lui Allah pe Pământ, sultan și padișah al ținutului Mării Negre și Mării Caspice, Anatoliei, Karamanului, Rumeliei, Zulkadrasului, Diyarbakirului, Kurdistanului, Azerbaidjanului, Persiei, Damascului, Alepului, Ciprului, Mekka, Medinei, Ierusalimului, întregului pământ al Arabiei, Yemenului și al multor altor pământuri cucerite cu arme de către nobilii și slăviții mei strămoși (sfîntească-le Allah mormintele!) precum și al celor dobândite cu spada de foc și sabia victorioasă a augustei mele măreții...“

În Europa era denumit Soliman Magnificul căci ambasadorii europeni nu mai văzuseră

nicăieri atâtea aur și atâtea palate aurite, somptuoase, banchete fastuoase și atâtea ieșiri la vânatoare organizate pe scară mare ca la curtea acestui domnitor.

Marea Poartă Otomană jefuia fără milă popoarele, care îi erau supuse și de aceea, în prima jumătate a secolului al XVI-lea ajunsese unul dintre cele mai puternice și mai mari state din lume. Peste 30 de țări i se supuneau.

Dinspre Balcani și Persia, Africa și Arabia, din Azerbaidjan și Gibraltar, din Crimeea și Moldova veneau pe apă caravele, mergeau pe uscat caravane lungi, șiruri de care încărcate cu aur, argint, aramă, fier, covoare, mătase, chihlimbar, mărgean, fildeș, și, desigur, bunul cel mai de preț – captivii, sclavii, copiii – viitorii ieniceri precum și cioplitorii în piatră, pictorii, grădinarii și alți meșteri în diferite meserii, oameni de știință, care au contribuit la dezvoltarea științei în Turcia, la avântul arhitecturii și al culturii. Iată de ce, în acele vremuri, Istanbulul se îmbogățea atât de repede în palate, minarete de toată minunea, în grădini și în parcuri.

Iar în fața ienicerilor turci, școliți, care au învățat din copilărie știința cumplită de a ucide, tăia și arde, tremurau cele mai puternice armate ale Europei. Pe mare, pirații sultanului scufun-

dau corăbiile spaniole, venețiene și genoveze. Își pierdea liniștea până și Papa de la Roma când escadre turcești se apropiau de porturile italiene.

Posesiunile Marii Porți Otomane se întindeau departe, spre miazăzi, răsărit și apus, dar aproape deloc la miazănoapte de Marea Neagră. De aceea sultanul visa la bogatele ținuturi ucrainene, la Kievul – așezat pe șapte coline mirifice, la străvechiul Cernihiv și Lviv, la Polonia, Lituania, Moscovia... Dar în acea direcție exista un obstacol, o barieră. Era vorba de cazacii zaporojeni.

Sicea Zaporojeană era o nucă tare, pe care nu au reușit să o spargă nici hanul din Crimeea, nici sultanul Selim I (tatăl lui Soliman Magnificul).

Chiar atunci când își uneau forțele bandiții tătari și cotropitorii turci, care nu cunoșteau înfrângerea, nu izbuteau să biruie căzăcimea ucraineană. Încă nu cu mult timp în urmă, în anul 1516, Selim I i-a dat hanului Melik-Ghirei o misiune drastică: să deschidă în sfârșit o ieșire spre nord – să distrugă Sicea Zaporojeană, să cucerească Ucraina. De fapt, statul zaporojean singur ar fi putut aduce Turciei mai multe bogății decât 30 de alte state supuse, din Apus și Răsărit, Selim era bine informat cu privire la cernoziomurile Ucrainei, pădurile pline de animale de blană, râurile cu ape bogate în pește și mai ales, despre ucraineni – oameni din cale-afară de harnici, care știau să lucreze pământul ca nimeni alții în acele vremi.

Cu acordul lui Selim I, Melik-Ghirei concepu un plan de atac: să intre în relații cu marele cneaz moscovit, să cumpere de la acesta permisiunea ca tătarii să treacă prin împrejurimile Moscovei și să atace Ucraina dinspre nord, de unde nimeni nu se așteaptă la vreun pericol. Selim I nu s-a zgârcit, a dăruit în acest scop suma de 30.000 de galbeni. „Darul pentru cneaz este o nimica toată, îi scria într-o scrisoare de taină Selim I subordonatului său Melik-Ghirei. Dacă vom pune mâna pe Ucraina, vom dărâma scutul după care se ascund atâtea țări și popoare. Astfel încât aurul dat ursului de la miazănoapte ni se va întoarce înmiit. Și însuși ursul îmi va săruta papucul...“

Dar galbenii sultanului s-au dus pe apa sâmbetei. Când hoarda tătărească în frunte cu Melik-Ghirei, cotind de la Bilhorod se porni spre Ucraina, fu întâmpinată lângă Doneț-Siversk de puternicul foc din muschete al zaporojenilor.

Melik-Ghirei luă imediat măsuri: porunci să li se taie capul câtorva „nurad – sultani“ subordonați de-ai lui – căci presupunea că i-au informat pe cazacii ucraineni despre intențiile hanului și ale sultanului.

În decursul întregii zile, tătarii au dus atacul împotriva taberei cazacilor. Noaptea însă s-a întâmplat ceva incredibil: zaporojenii au înconjurat tabăra tătarilor și au început să-i nimească cu ajutorul unei arme nemaivăzute până atunci: niște gloanțe de foc, care săreau pe pământ, explodând de câteva ori.

Melik-Ghirei de-abia reuși să scape prin fugă împreună cu câțiva tătari, iar toată oastea a fost nimicită.

După acest eșec, un an întreg tătarii nu și-au mai scos nasul din Crimeea. Apoi însă, și-au pus în aplicare tactica lor tâlhărească preferată: atacau hoștește sate ucrainene răzlețe, cât se poate mai îndepărtate de Sicea și Ucraina de pe malul drept al Niprului, înhățând astfel un tribut în natură. Făceau asta la noroc, de-i prindeau cazacii, atunci moartea; dacă aveau norocul să reușească, să fugă, să păcălească – atunci se alegeau cu o pradă consistentă, se puteau îmbogăți și să le facă parte și suzeranilor lor – turcii.

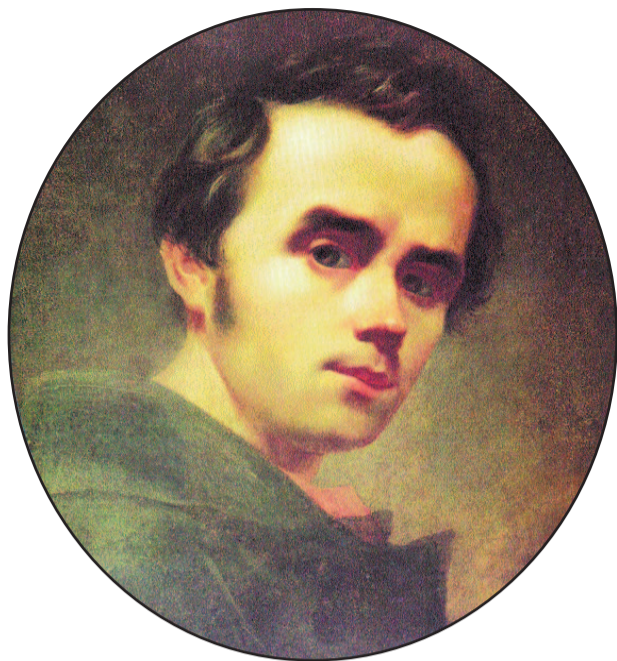
În anul 1520, Selim I muri; sultan deveni unicul său fiu – Soliman I.

*padișah = denumire dată suveranilor orientali.
Soliman I Magnificul a domnit între anii
1520-1566.*

Selim I a domnit între anii 1512-1520.

Traducere de Olha ANDRICI

Viața lui Taras Șevcenko

(Urmare din numărul 223/224)

Când a izbucnit răscoala, Engelhardt a părăsit Varșovia odată cu regimentul său. Fugind, n-a putut lua cu el toți servitorii, iar între cei rămași la Varșovia era și Taras. Fiind în acele zile la Varșovia, băiatul ar fi putut vedea și auzi multe lucruri interesante. S-a păstrat relatarea, a cărei sursă n-o cunoaștem, cum că Taras „s-a urcat în pod și de acolo, prin geamul lucarnei, privea în stardă la lupta dintre polonezi și armata țaristă rusă”.¹ La începutul răscoalei, locuitorii Varșoviei și-au manifestat destul de evident ura față de ocupanții muscali – despre asta Șevcenko n-avea cum să nu știe și să nu-i dea de gândit. Deși iobag, era totuși cetățean rus și a citit desigur chemarea revoluționarilor către supușii Imperiului Rus: „Voi, cei ce îndurați lanțurile de fier ale absolutismului, încovoiați sub jugul greu și rușinos al robiei, răsculați-vă odată cu noi, rușilor!” Nu se poate să nu fi auzit și despre detronarea la Varșovia a lui Nicolae I, care doar cu un an în urmă se încorona aici ca „rege polonez”. Dacă mai înainte devenise conștient de toată umilinta îndurată ca iobag și a meditat asupra nedreptei orânduiri sociale de atunci, acum a meditat desigur și asupra nedreptății asupririi unui popor de către alt popor, asupra nedreptăților național-politice, când vedea cum își scutura răsculații jugul străin.

Nu știm dacă și-a continuat învățătura la Lampi și după începutul răscoalei. Engelhardt avea la Varșovia un fel de „comisar”, adică o persoană de încredere pentru chestiunile de patrimoniu. Acest comisar avea grijă de oamenii lui Engelhardt și s-a ocupat de plecarea lor din Varșovia, când guvernul revoluționar polonez i-a expulzat pe cetățenii ruși din Varșovia.

Câțiva prieteni de-ai lui Șevcenko, și anume M. Kostomarov, Iv. Soșenko și V. Zabila, au reținut ceea ce povestise Șevcenko despre cum părăsise el Varșovia. Lui Kostomarov Șevcenko i-a povestit că, atunci când guvernul revoluționar polonez l-a „expediat” din Varșovia împreună cu alți supuși ruși, el a primit de la acel guvern chiar o anumită sumă de bani sub formă de „bancnote revoluționare”. Relatările celorlalți doi, Soșenko și Zabila, ne-au parvenit prin intermediari și, înlăturând din ele comentariile și presupunerile celor care le-au repovestit, ne rămân foarte puține date despre plecarea lui Șevcenko din Varșovia și călătoria care a urmat. Știm că „acel comisar al lui En-

gelhardt a expediat de la Varșovia la Petersburg (unde fugise boierul lui Șevcenko) un întreg corp de servitori ai curții stăpânului său”, iar „din cauza tulburărilor, nu se putea obține un număr corespunzător de cai”, din care cauză „într-o căruță călătoreau mai mulți oameni”. Era la sfârșitul lui februarie 1831, „drumul era greu, așa că oamenii, și împreună cu ei și Șevcenko, erau nevoiți adesea să meargă pe jos, iar în timpul acelei expediții, încălțăminte de T. Ș[evcenko] s-a rupt și el a suferit de frig”. Uneia dintre cizmele lui i-a căzut chiar talpa și, ca să nu-i degere picioarele, el a fost nevoit să tot schimbe cizmele între ele, încălțând pe piciorul înghețat pe cea care rămăsese întreagă. Asta i-a supărat atât de tare pe soldații care-i escortau, încât unul dintre ei l-a lovit pe Șevcenko după ceafă. Așadar, această călătorie Șevcenko a parcurs-o „din post în post”, după cum le-a povestit chiar el prietenilor. E lesne de înțeles de ce s-a întâmplat așa. Evacuându-i din Varșovia pe servitorii lui Engelhardt, autoritățile poloneze i-a atașat probabil la un lot mai mare de nefericiți expulzați și le-a dat pază militară. Comisarul lui Engelhardt s-a îngrijit probabil, doar cu ce să-i asigure pentru drum. Partea poloneză putea însoți acest lot numai până într-un anumit punct pe care nu-l cunoaștem, aproape de linia armatelor rusești, probabil undeva în Lituania. Aici, toate persoanele expulzate din Polonia urmau a fi înregistrate de autoritățile ruse. Oamenii din stările libere puteau pleca liniștiți mai departe, iar pe iobagi, conform legilor rusești de atunci, i-au dus în continuare „din post în post” ca pe niște arestați. Cu acest prilej, sârmanii de ei au fost nevoiți să înnopteze și prin închisori. A cunoscut și Șevcenko toate plăcerile unei astfel de călătorii. În decursul ei, a răbdat de foame și de frig. Nu despre altă călătorie, ci despre aceasta a putut aminti el în 1838 (în poemul *Kateryna*):

*Lung e drumu-n spre Moscovia!
Nu o dată doară
L-am bătut sub cer de iarnă
Și sub cer de vară!
Nopti și nopti întregi sub ceață,
Zile-ntregi de-a rândul...
Încât inima-mi îngheață
Astăzi amintindu-l.
Lung și-anevoios e drumul!
Îl cunosc prea bine!
Astăzi însă, pomenindu-l,
Mă va crede cine?*

(Trad. Victor Tulbure, 1990)

Călătoria din Lituania până pe Neva fusese, probabil, foarte lungă – a putut dura o lună, ba chiar mai mult, și iată că sosi ziua când jalnicul car cu numeroasele slugi ale moșierului din Kyrlyvka opri la poarta palatului din strada Mochov, în plin centrul cetății Petersburg.

De la plecarea lui Taras din Kyrlyvka trecuse nu mai puțin de un an și jumătate. În acest timp, el a cunoscut alte locuri, a învățat limba polonă, a fost martorul unor interesante evenimente politice, începuse să învețe îndrăgita artă a picturii, a cunoscut nu puțini oameni noi, a trecut prin multe și a meditat la multe.

În nordicul oraș, neprimitor, ferecat în granit și înfășurat în cețuri, a pășit el în cel de-al opt-sprezecelea an al vieții.

*
* *

Amintirea orașelor Vilnius și Varșovia, a atelierului lui Franz Lampi erau acum pentru Șevcenko un îndepărtat și fantastic vis – realitatea era antecamera apartamentelor petersburgheze ale boierului: acesta îl făcuse din nou flăcău de salon...

Avansat în 1831 la gradul de căpitan de cavalerie și numit aghiotant al șefului căilor de comunicație Înălțimea Sa Regală Aleksandr de Württemberg, Pavlo Engelhardt, în condițiile ușoare pentru aristocrați ale serviciului militar de atunci, urca foarte încet în carieră: după doisprezece ani de serviciu era abia locotenent. Probabil că nu excela nici prin zel, nici prin aptitudini. Frații lui mai mari, Vasyl și Andri, ambii colonei de gardă, fuseseră mai talentați decât el și se numărau printre persoanele cu notorietate din capitală, mai ales Vasyl, vestit cartofor, snob și ușuratic, prieten apropiat al poetului Pușkin: el a construit pe Nevski Prospekt „casa de distracții” („așezământul veseliei”), în care aveau loc baluri mascate, serate și concerte, iar întreg Petersburgul îi colporta cu plăcere anecdotele scilicet. Andri, erou din războiul de la 1812, era într-adevăr un remarcabil ofițer combatant. Iar moșierul lui Șevcenko, Pavlo Engelhardt, nu se remarcase prin nimic. Însurat cu baroneasa Sofia Engelhardt, fiica generalului-locotenent baronul Gothard Gerhard von Engelhardt (din linia germană a aceleiași familii), toată cariera militară și-o petrecuse ca aghiotant al unor mari comandanți. „N-a luat parte la campanii”, cum stătea scris în fișa lui de serviciu, în schimb, știa bine limbile franceză și germană și a reușit să-și găsească o mândrețe de soție – astea erau singurele lucruri cu care se putea mândri, dar ca nepot de soră al luminăției sale cneazul Potiomkin, ca fiu de general *en chef*, ulterior senator, Vasyl Engelhardt, la urma urmei, ca frate al fraților săi, ca soț al unei femei frumoase și magnat cu grad de colonel pe care l-a obținut la părăsirea serviciului în 1832 – pentru toate acestea îi erau deschise ușile tuturor palatelor și saloanelor aristocratice din Petersburg. Copil de suflet al corpului țarist de paji, colonelul de 32 de ani putea trăi, fără să se obosească cu serviciul, în palatul amenajat cu eleganță asiatică încă de tatăl său și să ducă o viață normală pentru mediul lui și lipsită de griji, specifică oamenilor fără preocupări în sfera ideilor și fără trăiri spirituale profunde: s-a născut și a fost crescut pentru a fi domn.

(Continuare în numărul următor)

Traducere de Corneliu IROD

¹ Aceasta a povestit-o Sirko (prof. Fedir Vovk) în „Hromada” din 1876. Să fi fost doar o presupunere a lui? (P. Z.).

Discursul președintelui la festivitățile organizate în Palatul „Ucraina“ cu prilejul Zilei Independenței

(Urmare din numărul 223/224)

Stimați compatrioți,

În istoria omenirii s-au petrecut numeroase schimbări revoluționare. Atunci când modelele anterioare se dovedeau epuizate și ineficiente, venea momentul transformărilor. Astăzi, lumea intră într-o asemenea perioadă.

Ne așteaptă schimbări sistemice fundamentale în toate sferele activității omului, societății și statului.

În atenția comunității internaționale stau provocări cu adevărat globale: asigurarea accesului la cele mai noi sisteme tehnologice; rezolvarea problemei înrăutățirii schimbărilor climatice și a ecologiei; găsirea unui nou model de dezvoltare socio-economică în condițiile reducerii resurselor de importanță vitală; garantarea dezvoltării democratice globale, apărarea drepturilor omului, a afacerilor și colaborarea pe plan mondial.

În condițiile date, dezvoltarea cu succes a statului ucrainean depinde de capacitatea noastră de a elabora o strategie proprie preventivă de combatere a riscurilor și pericolelor. Una dintre provocările-cheie ale contemporaneității pentru toate țările lumii fără nicio excepție rămâne criza economică globală.

Se menține și acum instabilitatea pe piețele financiare din lume.

În multe țări, dar mai ales în țările zonei euro, se acumulează numeroase probleme în sectorul finanțelor de stat.

Pe fondul scăderii globale a cererii, se acutizează concurența pentru piețele de desfacere și lupta pentru păstrarea potențialului industrial național. Devine tot mai posibil pericolul unor războaie comerciale.

În condițiile creșterii incertitudinii și a riscurilor din economia globală, trebuie să mizăm pe libera inițiativă, să garantăm cel mai propice climat pentru investiții, pentru crearea unor întreprinderi noi și pentru aplicarea celor mai performante tehnologii.

Ucraina trebuie să devină cea mai prielnică țară pentru afaceri, o țară a posibilităților deschise.

Este nevoie ca începerea și continuarea unei afaceri în Ucraina să fie mai lesne de îndeplinit decât în oricare altă țară din lume. Acesta este scopul nostru.

Numai astfel ne vom putea realiza șansa și dorința noastră de a intra în rândul țărilor lideri.

Pentru a putea garanta o dezvoltare durabilă a țării trebuie să găsim răspunsul la problema deficitului de resurse energetice.

Securitatea energetică în lumea contemporană este deja sinonimă cu independența și suveranitatea statului. Iar noi trebuie să facem o cotitură în rezolvarea problemelor noastre energetice.

Ucraina are resurse bogate de gaz metan și gaze de șist, de zăcăminte de hidrocarburi pe platoul continental al Mării Negre. Pentru explorarea lor sunt atrase importante companii străine. Sunt atrase și investiții importante. Sporim investițiile și în energia nucleară. Avem perspective bune și în ceea ce privește dezvoltarea energiei alternative, respectiv a celei ecologice. Am construit deja cea mai mare electrocentrală solară. Avem un imens potențial neutilizat în ceea ce privește aplicarea unor tehnologii noi eficiente și cu consum redus de energie în economie și în sfera comunală.

Am convingerea că, în perspectivă, Ucraina va scăpa total de dependența de furnizori străini de resurse energetice.

Pe de altă parte, la problemele globale tradiționale legate de resurse se adaugă, astăzi, unele noi. Din cauza schimbărilor climatice omenirea se confruntă cu pericolul lipsei de alimente și apă potabilă, cu degradarea terenurilor agricole. În asemenea condiții, pentru Ucraina este prioritară dezvoltarea sectorului agrar și a industriei alimentare.

Statul nostru are tot ce îi trebuie pentru a deveni lider mondial în aceste sectoare de producție. Avem condiții naturale și climatice prielnice, un potențial funciar și uman puternic, o bază de cercetare dezvoltată și tradiții agrare seculare. Și noi trebuie să folosim cu responsabilitate aceste avantaje.

Ucraina este și astăzi o componentă puternică a securității alimentare mondiale. Atenția comunității internaționale față de sectorul nostru agrar va crește din ce în ce mai mult. Aceasta reprezintă o șansă de a atrage fonduri pentru modernizarea sectorului nostru agroindustrial, de a „insufla o nouă viață” în teritoriile și comunitățile rurale.

Pe de altă parte, vreau să subliniez faptul că pământul nostru, râurile și lacurile noastre, pădurile și ogoarele noastre nu sunt doar o resursă naturală. Ele sunt bunul întregului popor, moștenirea noastră primită de la străbuni pe care trebuie să o predăm copiilor noștri. De aceea, principiul de bază al politicii noastre trebuie să fie exploatarea rațională, tratarea atentă a problemelor ecologice.

Perioadele de transformări și schimbări în lume au fost deseori însoțite de intensificarea conflictelor în relațiile internaționale.

În momentul de față crește numărul și intensitatea conflictelor armate locale.

Cresc tensiunile în relațiile dintre diverse centre de influență în lume. În același timp, se reduce eficacitatea dreptului internațional și a organizațiilor de securitate internaționale.

Ucraina în calitatea sa de participant responsabil în cadrul relațiilor internaționale trebuie să depună eforturi maxime pentru menținerea păcii și neadmiterea unei noi confruntări globale.

Statutul de țară nealiniată îi deschide perspective pentru o participare mai activă în calitate de mediator la reglementarea conflictelor internaționale.

Statutul de țară fondatoare a ONU, prestigiul și experiența noastră în calitate de membru nepermanent al Consiliului de Securitate al ONU va da greutate propunerilor noastre privind reformarea și creșterea eficienței acestei organizații.

În contextul măsurilor de menținere a păcii și securității în regiune devine actuală formarea spațiului unic și indivizibil de securitate al Europei Mari.

Discutarea formatului creării acestui spațiu de securitate oferă Ucrainei și altor state nealiniat posibilitatea de a primi garanții externe suplimentare de securitate.

Pe de altă parte, trebuie să asigurăm cu mai multă eficiență securitatea noastră națională prin forțe, măsuri și resurse proprii.

Rezolvarea acestei sarcini presupune reformarea radicală a sectorului de securitate și apărare. Direcțiile acestor reforme sunt stabilite în noua strategie a secu-

rității naționale și în Doctrina militară. Iar în următorii ani aceste sarcini vor fi duse la îndeplinire.

Provocările lumii moderne ridică noi pretenții și față de eficiența cu care guvernele își apără propriile interese naționale.

Eficiența puterii are o importanță critică nu numai pentru reducerea influenței distrugătoare a viitoarelor crize și catastrofe asupra Ucrainei. Este vorba, înainte de toate, de menținerea și dezvoltarea identității noastre economice, socio-culturale și naționale. Este principala garanție a dreptului nostru suveran de a dispune de resursele noastre. Și în ultimă instanță de propriul nostru viitor.

De aceea, a sosit timpul să instalăm un aparat de stat profesionist, să acordăm servicii de stat calitative și accesibile, să reacționăm operativ și eficient la provocările curente și de perspectivă.

Stimați prieteni,

Criza mondială a devenit nu numai o provocare pentru statul nostru. Ea ne-a dat unele sugestii foarte valoroase, ne-a arătat ce greșeli putem să le îndreptăm. Unele lucruri au fost deja făcute.

Prioritatea de bază este, astăzi, dezvoltarea producției naționale și eliberarea liberei inițiative.

În Ucraina sunt acumulate fonduri financiare pentru o înnoire profundă a producției și a bazei tehnologice. Pentru aceasta sunt create toate condițiile necesare.

Se caută intens investitori și parteneri pentru realizarea unor proiecte de inovații într-o serie de ramuri industriale de perspectivă cum ar fi: construcțiile de mașini și de avioane, precum și dezvoltarea energiei.

Acesta este o temă-cheie a convorbirilor pe care președintele și Guvernul le poartă cu omologii lor din Rusia, China, SUA și din țările UE. Suntem deschiși colaborării și realizării unor proiecte comune.

Ceea ce ne lipsește astăzi cel mai mult este timpul și noi nu vom pierde timpul fără rost așa cum au făcut-o predecesorii noștri. Următorii doi ani vor fi hotărâtori pentru țară. Fie ne vom concentra pe rezolvarea unor probleme cu adevărat importante pentru societate, fie, intrând și de această dată în capcana luptei politice, vom rămâne în urmă, ocupând ultimele locuri în ratingurile investiționale mondiale.

Stabilitatea vieții politice și respectarea procedurilor democratice reprezintă o condiție-cheie a progresului nostru.

Dar, opinia că democrația înseamnă răsturnări politice permanente, aventuri fără sfârșit, conflicte și viraje la 180 grade ale cursului unui stat, este o mare greșală.

Democrația înseamnă asigurarea drepturilor și libertăților cetățenești. Înseamnă asigurarea reprezentării intereselor lor în organele puterii. Numai pe un asemenea suport poate fi construită stabilitatea.

În momentul de față se face totul pentru ca acest principiu să fie realizat în practică. Noul parlament va fi format pe noi baze.

Linia venită de la partid va ceda în fața intereselor comunităților teritoriale care își trimit reprezentanții în Rada Supremă.

(Continuare în numărul următor)

Pagină realizată de **Ion ROBCIUC**

UCRAINA - mai aproape